

Dopis Václava, 16. 9. 1985

Milá Jitko,

tak jsem Tě dneska viděl v televizi (za zajímavých okolností, o nichž Ti řeknu raději až ústně). Bylo to už třetí pokračování a bylo to samozřejmě v jinou hodinu, než kterou jsi mi udala. A musím říct, že jsi se mi moc líbila! Byla jsi hezká (jsi zřejmě fotogenická), apartní, suverénní, mluvila jsi souvisle a smysluplně, měla jsi hezký hlas, byl jsem pyšný, že ta sympatická paní doktorka tak trochu patří mně. A taky jsem Ti záviděl: já když se někdy vidím na obrazovce (v Čs. televizi to naštěstí často nebývá), jdu si strašně na nervy — ten huhlavý mudrlantský hlas, ten podbradek, ta zvrásněná tvář, atd. atd. Pokud jde o program jako celek, byl docela vkusný, žádné zřetelné hovadiny tam nebyly [...]. Tys neřekla nic, za čím bys nemusela stát, a pokud by se dalo říct k tomu tématu něco, co jsi neřekla nebo říct nemohla, nemusíš se tím trápit.

Jinak pokud jde o mne: od středy tu nikdo nebyl, takže jsem stihl napsat pár drobností, nicméně že bych se byl rozjel k nějakému důležitějšímu psaní (pohnul například s hrou), to říct nemůžu. [...]

Na Tebe myslím samozřejmě velmi často, jsem rád, že Tvůj poslední dopis i Tvůj hlas v posledním telefonátu prozrazovaly už lepší rozpořádání, částečně za to vděčím zřejmě i tomu, že Tvůj šéf se k Tobě nakonec zachoval laskavě. [...]

Doufám, že soustředění Tvé psycho-skupiny úspěšně probíhá a držím Ti palce!

Líbe Tě V.

Samozřejmě jsme měli obavu, jaký dopad v mé práci bude mít naše profláknutá srpnová cesta. Byla jsem zvědavá, kupodivu ne neklidná. Skála mi fandil, tam nic nehrozilo. Spadali jsme ovšem pod psychiatrickou kliniku, a tam by mohlo.

Vzpomínám, jak profesor Dobiáš na semináři jen suše konstatoval: „Á, NAŠE KRIMINÁLICE!“ A bylo.

Někdy počátkem podzimu přijel V. za mnou do Prahy. Otevřeně a s pocitama viny, tak jak bylo jeho zvykem, informoval o šokující zprávě. Na Hrádeček přijela slečna Langerová, zvaná Tlusťoška. Byla těhotná a otcovství přikla jemu. V situacích, pro něž moje duše zrovna nemá kapacitu, se jakési ochranné pravítko vzpříčí u hlasivek a oněmím. Dramatický

dramatik se z mého němého ustrnutí odebral spát do Stříbrného blesku na panelákové sídliště. Praha 10, Tulipánová ulice. Ráno bylo moudřejší.

Několik měsíců poté a po narození miminka Václava jsem byla už naprosto při smyslech. Samozřejmě V. nebyl tak úplně nevinný. Nicméně. Neměl nijakou jistotu a byl vystaven velmi nepříjemnému vydírání. Podnikla jsem supertajnou akci, se kterou kupodivu matka souhlasila. Zařídila jsem po dlouhém vyjednávání s kolegou, výborným genetikem, vyšetření otcovství. Přišel výsledek, ze kterého jsme se radovali. Pravý otec se k otcovství přihlásil a nebylo to pro něj nijaké překvapení. Ani pro nás. Je to náš přítel. A mnohokrát jsme nepříjemnou situaci společně předtím probírali. Kde jinde než v hospodě na rohu Lipové, zvané Uterus. Jak se ukázalo, byla matka, Milada Langerová, dvojnásobná agentka Stb. Pod krycími jmény Kočka a Ája. Stejně jako její otec, profesor revmatologie. Umanuté si přála, aby byl Havel otcem jejího dítěte. Kdyby se tenhle kolotoč nepovedl, vozil by Václav kojeneckou vodu na jakousi chatu ještě hodně dlouho.

Dopis Václava, 28. 9. 1985

Milá Jitko,

od svého odjezdu z Prahy jsem si v duchu osnoval obsáhlý analytický dopis, v němž bych se pokusil zachytit spád svých myšlenek, jak se mi honí hlavou po našich posledních událostech. Teď, když konečně k dopisu usedám — je sobota, noc — zmocňuje se mne strach, že to vše nebudu schopen adekvátně vystihnout a vůbec nějak přehledně a výstižně napsat a že se dopustím různých nových nešikovností nebo neomaleností. No nic, nebudu se kontrolovat či cenzurovat, ani pokoušet o nějakou literární stavbu, ale budu prostě bušit do stroje to, co mne právě napadne. Buď, prosím, tolerantní, neber mě za slovo a přičti si k tomu, co napíšu, známou pravdu, že to hlavní člověk beztak nikdy napsat nedokáže.

Abych — nicméně — přeci jen vnesl do svého psaní určitý pořádek, začnu tak trochu chronologicky, totiž reakcí na Tvůj dopis, který jsi mi napsala bezprostředně poté, co jsem Ti oznámil „tamto“. Především je to dopis moc hezký — pokud je vůbec přiměřené mluvit o „kráse“ v takovéto souvislosti — tím, jak je autentický, upřímný, obsažný. K některým jeho jednotlivým myšlenkám či bodům: 1) Nejde samozřejmě o žádnou „Markétu“. Markéta — jak

jsem se Ti pokusil vysvětlit – podobně jako Marie, Amálka, Renáta, neteř ze hry „Spiklenci“ (jméno jsem zapomněl), Polly, tj. různé dívky z mých her – je možná – snad – nevím – nějaký můj zasutý sen o zrazované dívčí nevinosti, daleko víc je to však prostě jen určitý dramatický trik či návyk: prostě se mi hodí ty všechny hajlíky – chlapy ze svých her konfrontovat s věčně podváděnou a nic nechápající dívčí odevzdaností a naivitou, dávám ti to prostě vděčné dramaticko-situační možnosti. S tím nemá to, o čem teď uvažujeme, pochopitelně nic společného. Do mého života nevstoupila žádná nová ženská (a tím méně nějaký symbol nevinosti), vstoupilo-li do něho něco, tak pouze já sám v té své nejhorší podobě. [...] 2) Nejvíce mne na Tvém dopise trápí pasáže, z nichž vyplývá, že mi nelze věřit, že se zhroutil svět Tvé důvěry ve mne. Chápu, že se to tak jeví, zvláště ve chvíli prvního šoku. [...] Že Ti dříve nebo později všechno řeknu, to posléze taky víš. A že jsem Ti o téhle věci neřekl hned, což byl hlavní důvod zhroutení Tvé důvěry ve mne, mělo své důvody: měl jsem strach, že bys to brala vážněji, než je přiměřené, což bych – dodávám – plně chápal, ale chtěl jsem Tě šetřit. Atd. atd. 3) Myšlenka, že to je trest za to, že jsi se tehdy rozhodla tak, jak jsi se rozhodla (za mého bezděčného přispění), což v Tobě upevňuje víru, je – musím to bohužel říct, i když bych Ti to měl asi spíš vyvracet – správná a hluboká. Předpokládal jsem samozřejmě, že to budeš vnímat v tomhle kontextu, fascinuje mne však pokora, s níž to říkáš. Vyšší vůli neznáme, nicméně pokoušíme-li se ji takto vnímat, je to známkou, že jsme připraveni začínat vždy u sebe, což mi připomíná – odpusť mi ten příklad – dobu návratu z vězení, kdy jsem byl přímo zahlcen pocitem, že za to, co mi zepotkalo, můžu já a že to je jen přirozený trest za můj způsob dřívějšího života. Mé dopisy z vězení č. 129 a 130 se sice týkají událostí z úplně jiné sféry, nicméně pokouším se v nich rozebrat důvody, proč je nutné u každého neštěstí, které nás potká, přejít od hledání příčin „vně nás“ k otázkám po tom, co v nás mohlo eventuálně to neštěstí vyvolat. Já Tvé tehdejší rozhodnutí nikdy neodsuzoval, plně je chápal, a dokonce k němu přispěl, jsem tedy poslední, kdo by Ti je vyčítal, nicméně nemohu se ubránit pocitu, že způsob, jakým jsi teď dala dohromady jedno s druhým, je nějak – jak to říct? – prostě nějak křesťansky smysluplný. Je to paradoxní (paradoxů se tu objevuje ostatně mnoho), ale zdá se mi, že neštěstí, které jsem Ti

způsobil, mi rozkrylo v Tobě cosi, co mi Tě nově přibližuje. Špatně jsi pochopila – nebo já to špatně vysvětlil – tu věc, že šlo o „akt zoufalství“. Ze zoufalství nešuká ani střízlivec, ani opilec. Nebyl to akt zoufalství, byl to akt „bytí mimo sebe“, schizofrenický akt opilců, okamžitá nesvéprávnost či co. Což je samozřejmě na pováženou, vinu to nezmenšuje, ba možná zhoršuje, ale nejde o zoufalství. Zoufalý jsem byl, to je pravda (daleko víc, než se zdá z mých tíšňových a žárlivých dopisů z té doby), to zoufalství přispělo k tomu, že jsem chlastal víc než chlastávám, že jsem byl křečovitý, atd. atd., zkrátka zoufalství přispělo k celkovému mému tehdejšímu stavu a tím i k možnosti nepředložených činů, resp. činů, které dělám proti své vůli, a dokonce s odporem k tomu, že je dělám. Věc sama ovšem žádným činem zoufalství nebyla. Vinná na Tebe nesvaluji!!!! Můžu za to já; za své stupidní žárlivé třepění, nepochybně bezdůvodné nebo aspoň nepřiměřené, za svou neschopnost je ovládnout, za své opilectví i konečně za své chování v opilosti. [...] Co v tom tedy vlastně bylo? Nevím. Snad hejskovství. Snad náhlý záchvat potřeby rozbit všechny příkazy super-ega a chovat se aspoň minutu NAHODILE, snad potřeba vyletět ze sebe sama – jedno jak, s kým, kde – a z celého světa svých zábran, svého stupidního „brání si všeho na sebe“, své odpovědnosti, z celého toho světa svého vnitřního hoře, světa, který stojí na jakémsi roštu skrupulí všeho druhu. Snad to byl záchvat onoho „ne-chlapství“ či infantilismu, o němž jsi mi vedla tak hezkou přednášku. Věčně nesoucí jakousi odpovědnost za svět – zatoužil jsem možná na okamžik po výletu do prostoru chemicky čisté neodpovědnosti, ba co víc, chemicky čisté svévole. Znovu se mi vnučuje slovo NAHODILOST. Zotročen pořádkem a pořádkumilovností, stal jsem se – opilý – na okamžik jakýmsi anarchistou či nihilistou, který dělá nikoli to, co nemá, ale prostě COKOLIV. Tolik tedy na okraj Tvého dopisu. Je hluboký, čistý, znovu opakují: moc mi Tě přibližuje – i když věčně obsahuje vlastně pravý opak toho, co by Tě mně mělo přibližovat: totiž deklaraci Tvého zklamání ze mne.

Na tenhle dojem z Tvého dopisu přímo obsahově navazuje můj celkový dojem z Tebe během těch tří dnů: imponuje mi, jak jsi to nesla, prožívala, reflektovala. I kdyby nás to mělo rozpojit, což se, doufám, nestane, nic to nemění na tom, že to velice prohloubilo můj respekt k Tobě. Zdá se mi, že každou novou katastrofou a každým

kteřou velmi hluboce prožíváš Ty (což jsem samozřejmě od začátku věděl, že bude). Nebojím se, že si přes dítě oblíbím matku. Mám přesně opačný strach: že si přes matku zprotivím dítě. Což by — zdá se mi — bylo dost odsouzeníhodné.

Zajímavá věc: od návratu z Prahy nemám deprese. Lze to vysvětlit různými způsoby. Jedna možnost: zbavil jsem se balvanu tím, že jsem Ti tu věc řekl. Dost přízemní důvod. Druhá možnost: jsem rád, že jsi to tak statečně zvládla. Rovněž dost přízemní důvod. Jiná možnost: jsem rád, že — jak se zdá — vše špatné je k něčemu dobré, že i tahle hloupá, trapná, nesmyslná, bezdůvodná a neobhajitelná zrada s nedozírnými následky, jak se říká, cosi posunula k lepšímu, že ses mi vyjevila zatím v jedné ze svých nejlepších a nehlubších poloh (aspoň z těch, které mi bylo dovoleno poznat), že Ti díky tomu nějak lépe rozumím, líp do Tebe vidím, že se mi zdáš být jaksi bohatší, otevřenější, pravdivější, díky čemuž Tě mám víc rád, víc si Tě vážím, víc si od našeho vztahu slibuji. To by byl docela dobrý důvod. Další možnost: mám divný pocity, že teď miň žálím. Doufám, že to je proto, žeš mluvila tak, jak jsi mluvila, například o svém rozhodnutí skoncovat s koketováním, že to je zkrátka proto, že v té neplánované a neúmyslné zkoušce jsi obstála jako ta, která — zdá se — mne má opravdu ráda a u níž tedy opravdu nemám důvod žárlit. Horší by bylo, kdyby to bylo proto, že jsem svým úletem a jeho vyjevením jaksi vykompenzoval všechno, čím jsem se cítil být Tebou soužen. To by nebylo moc dobré — znamenalo by to totiž, že uvažuji v kategoriích „když ty takhle, tak já takhle“ nebo „teď jsme si fit“. Což, jak uznáš, by byl trapas, nejen principiálně, ale i pro všestrannou nesrovnatelnost Tvých a mých činů: Ty jsi vědomě, střízlivá a po dlouhou dobu píchala špendlíčkem, já jsem nenaplánovaně, ožralej, jednorázově máchnul kladivem. Velikost hříchu, jeho motivy a jeho dosah jsou v obou případech tak totálně různé, že jakékoli srovnání jednoho s druhým by bylo zcela neapné. Tys nedělala (zřejmě) objektivně nic zlého, já to velice odsíral. Načež jsem udělal já něco skutečně objektivně zlého, co jsem ale — aspoň v tom okamžiku — subjektivně vůbec jako zlé nevnímal (vůbec to nevnímaje). Já se užíral napůl bezdůvodně — Tys to bezdůvodně užíráni souvisle přizívovala, načež jsem Tě zranil a způsobil Ti — sice jednorázově — užíráni opravdu důvodné. Kdyby ty dvě věci měly spolu nějak kauzálně souviset, byť v mém podvědomí, nebyl bych moc rád, protože by to svědčilo o tom, že jsem v podstatě vůl. Ať

tak či onak, cítím se teď docela dobře, a mám-li nějakou starost, pak jenom starost o to, co se děje s Tebou a v Tobě, jestli to nevzalo nějaké nové a příkré obrátky, jestli se příliš netrápíš, jestli jsi se na mne definitivně nenasrala atd. apod. V kteréžto souvislosti musím ovšem dodat jednu poznámku, která opět potvrzuje mé dávné teorie o tom, že chlap je trochu jiný druh člověka než ženská: kdybys Ty udělala mně to, co já udělal Tobě, prožíval bych to jako zradu nekonečně horší, než je ta, kterou já spáchal na Tobě. Je to nespravedlivé, kruté, nelogické, ale nemohu si pomoci, jeví se mi to tak: zálet či úlet u chlapíka je něčím trochu jiným než u ženské. Tím nechci, proboha, sám sebe omlouvat či svou vinu bagatelizovat, konstatuji jen tak na okraj, pro úplnost a pro pořádek. Proč tomu tak je, nevím. Jediné vysvětlení, které mne napadá, je toto: kdyby vztah muže a ženy nebyl bytostně asymetrický, kdyby muž a žena měli stejné pojetí světa, týž druh myšlení, tutéž strukturu sexuality, atd. atd. atd., kdyby tedy byli nejen rovnoprávní, ale navíc STEJNÍ, byl by život šílená nuda a 99 % z toho dramatického obsahu života, kterému se říká láska, by bylo v prdeli. Othello by žárlil, i kdyby byl sám děvkařem, a žárlil by jaksi přirozeněji, než jak by směla žárlit Desdemona, i kdyby se jen docela málo a neškodně a jednou spustila s Cassiem nebo s kým. To její malé spuštění by bylo jaksi — aspoň pro muže či v jejich očích, když už ne u ženských — přeci jen horší, než nějaké nahodilé kurvení Othellovo s kurtizánou mezi dvěma bitvami. Snad to souvisí s tím, že bitvy vedou spíš Othellové než Desdemony. Co chci říct: Tvé neštěstí chápu a prožívám s Tebou jednak jako člověk, který se umí do Tebe aspoň částečně vžít, protože Tě zná a má Tě rád, jednak proto, že si umím představit, jak já bych byl zoufalý, kdybys mi totéž udělala Ty. Nicméně toto dvojí vžití a spolu-prožití nemění — je to blbé, trapné, ale je to tak — nic na tom, že v mém mužském citění je můj prohřešek zakoušen jako nepoměrně bezvýznamnější, než jak by v něm byl zakoušen týž prohřešek u Tebe. Proti tomuhle se budeš samozřejmě bojovně bouřit, všechny ženské se proti tomu bouří, nejvíc feministky, které učí, že svět je tyraníí mužů a že muži vládou světu proto, že jsou jen zakrnělejší mutací žen (o tomhle existuje vážná americká kniha!), chápu Tvé bouření, ptám se Tě však: opět: znovu: umíš si představit tu nekonečnou nudu, kterou by byla láska, kdyby měli chlapi i ženské v tomhle bodě přesně totéž vnímání, citění a chování? Vždyť to je součást

Milá Jitko,
jsem tu už skoro týden sám jako poustevník, zítra ráno se chystám na poštu, a tak čas dozrál k tomu, abych Ti podal o sobě stručnou zprávu: většinu času si čtu... Čtu mnoho knížek najednou, jak je mým zvykem, literaturu hermetickou, Bibli, literaturu o Faustovi a podobně. Zdá se mi, že čas letí příliš rychle, což je dost zajímavé na pozadí okolností, že se (aspoň tady) vůbec nic neděje. Jistou interpunkci, předělující mi den, tvoří pravidelné každodenní házení klacíku Goldě, poslouchání rádia (cizího), jogínské cvičení. Snažím se málo jíst a nepít, což se mi celkem daří, i když ne tak, jak bych chtěl. Jako příklad uvedu dnešek: předsevzal a naplánoval jsem si, že sním za celý den jen tři vejce a nic jiného. Jedno vejce jsem snědl ráno, k němu vypil čaj se sacharinem, přes den jsem nejedl ani nepil nic, večer po jógování jsem chtěl sníst zbývající dvě (natvrdo uvařená) vejce. A co se nestalo: vzal jsem si k nim kousek chleba, protože bez něj mi nechutnala. Pak jsem měl ještě hlad. Tak jsem snědl ještě kousek sýra a kousek salámu. Chtělo se k tomu něco pít, čaj jsem nechtěl, protože bych po něm v noci nespál, tak jsem se rozhodl pro sklenku vína. Ta ve mně vyvolala chuť na sladké. Tak jsem snědl ještě kousek perníku. Ten ovšem povzbudil chuť na víno. Měl jsem půl láhve, nalil si další sklenku a zjistil, že pak v láhvi zůstal jen zbytek. Jak víš, nemám rád zbytky. Tak jsem dopil láhev celou. Pak jsem měl dvě hodiny výčitky svědomí, že jsem porušil svůj plán. Pak jsem se s tím vyrovnal. A tak podobně je to každý den... Ty máš, předpokládám, život pestřejší. Možná mě bude čekat zítra na poště o tom od Tebe zpráva.

Mysli na mě v dobrém!

Líbe Tě Vašek

Pokoušení bylo mnohem dramatictější. Faustovské téma je démonické. Temným způsobem nebezpečné. Měl z toho strach, ale zároveň ho to už léta přitahovalo. Říkal mi, co všechno se různým autorům přihodilo, když hru psali. Stejně, jako když někdo píše Requiem. Psal na jeden zátah. Na Hrádečku sám. Ví, že se mu tam děly podivné věci. V noci padal ze schodů. Měl těžké stavy, které ho ale vlastně velmi inspirovaly. Vždycky dával do her něco kojotího, pořouchlého, vtip, který byl směšný jen pro něj. Nebo pro obzvlášť citlivé a nastražené diváky. Ví, jak se veselil, když Foustkovi nechal zplesnivět a smrdět nohy.

11. 10. 1985 — Hrádeček. V. je rozržitý, duchem u své nové hry. Zpráva, že přijede Olga, mě nepotěšila. Večeře slavnostní, šampaňské.

12. 10. 1985 — Procházka s V. a Tomem. Ostružiny a houby. Tomášek si celý den hraje s dětmi. Večer posezení s Krobovými a jejich přáteli. Depresivní V. těž. Odpolední dobrodružství v nové hry. Václav mi ji předčítá.

13. 10. 1985 — Dop. v posteli. Čtu všechno možné. Třešňáka, Romulus a Remus?? Kriseovou, Ryby Raky. Odpoledne procházka s Andulkou a Krobovou. Celková nálada podzimní. Večer přijíždí Olga. Víš, že večere a šampaňské.

Druhý den jede Olga s Honzou do Prahy. V jedenáct končí oslava. Čtu zápisy Terezy Kohoutové z New Yorku, okopávám a pleju brambory, pokecám s Andrejem Krobem a Sylvou. Do Prahy. Přijíždí Tom — Hrošík ze svého prvního skautského výletu. Plný dojmů.

Vaškův dopis po Pokoušení

Milá Jitko, má krasavice, má lásko, má dáblice,

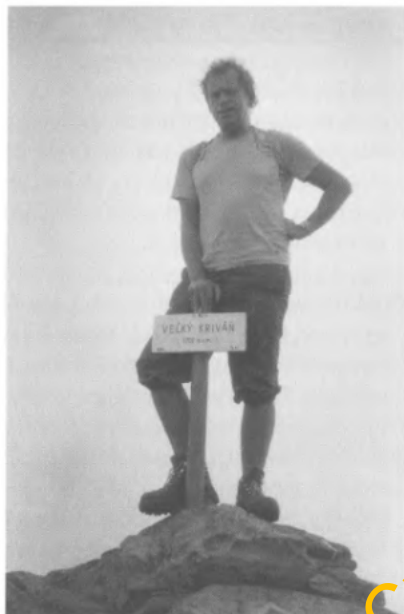
jak už ze samotného tohoto oslovení vyplývá, jsem dost ožralej.

Je středa, 23.45, je tu návštěvou Michal Hýbek, který se mnou cosi natáčí a kterého chápu především jako spojku k Tobě. Zítra Ti má vpodvečer předat z ruky do ruky kazetu, obsahující 90 minut povídání Tobě, což je nový způsob naší komunikace, který jsem vymyslel a který je jakýmsi mezistupněm mezi dopisem a osobním hovorem. Dnes jsem se Ti nedovolal, moc mě zajímalo, co je s Tomáškem, možná se Ti dovolám zítra, až povezu Michala na autobus. Dám mu dvě stovky, aby měl kapitál na to Tě za každou cenu najít, ať už kdekoli. Správně by Ti měl tu kazetu zítra, tj. ve čtvrtek vpodvečer nebo večer, předat, Ty by sis ji měla správně poslechnout, ať už ve čtvrtek večer nebo v pátek ráno [...] a až Ti budu v pátek kolem půl druhé telefonovat, měla bys ji mít už správně vyslechnutu. Já se samozřejmě pokusím — ale nepsal jsem to už? — dovolat se Ti už zítra, to jest ve čtvrtek odpoledne, až povezu Michala na autobus. Jsem zvědavěj, co je s Tomáškem

„Dobyl jsem vrcholu!“
(lanovkou).

Malá Fatra, Velký Kriváň,
1708,7 m. n. m. Václav má nové
pohorky, pumpky a batůžek,
18. července 1986

Foto: Jitka Vodňanská

Podařilo se!
Svobodně, vzdušně, sami
pro sebe. Cesta na Slovensko,
Malá Fatra, červenec 1986

Foto: Jitka Vodňanská

FRONDA (25. ČERVENCE — 1. SRPNA 1986)

Lenka Procházková byla neobyčejně akční a zamilovaná. Napsala filmový scénář. Na statku u Vaculíkova přítele, koňáře Josefa Zemana, rozparcelovala statkářovu půdu a nechala vybudovat malinkaté mansardičky pro budoucí herecký ansámbl. Na záchod se procházelo nádvořím s koňma. Připomínalo dětské zážitky z ohrady plné bejků. Nedělalo mi to dobře. Kůň je asi desetkrát větší než já.

FRONDA. Režie: Andrej Krob. Kamera: Andrej Krob. Herci: Václav Havel, Ivan Havel, Dáša Lantayová, Milan Šimečka, Martin Šimečka (který mě okouzloval jízdou na koni), Eda Kriseová, Ivan Klíma, Ludvík Vaculík, Milan Jungmann, Josef Pecka, Trefulka, Kotrlý a nádherný Dominik Tatarka se svojí o mnoho let mladší šťavnatou přítelkyní Evou Štolbovou. Ti odmítli pohodu domu a romanticky se noc co noc vsoukávali do nějakého malého zátěže za statkem.

Příšerný film je uložený v Památníku písemnictví.

Závěr celého báječného týdne překryl závojem nepohody žlučnickový záchvat a Václavovy naražené žebra. Před odjezdem se medvídkovsky skutařil z nějakého svahu.

Jako by měla tato akce společensky ukotvit, stvrdit obecněji rozšířené paralelní vztahy. Byli jsme taková peer skupina. Nikdy se o tom mezi námi nemluvilo.

24. 7. 1986 — *Tom jede se mnou a s Václavem na natáčení Lenčiného filmu.*

V místě B. Konírna, dlouhý stůl, v čele portrét Ludvíka, okýnko jako výdejna — lidi se scházejí a vše se filmuje. Velkolepá Lenčina manipulace. Přítomné dámy: Eda Kriseová, Lenka Procházková, já a paní, která vaří. Později Eva — milenka Dominika. A pánové, do té doby mně známi z písemností. Milan Jungmann, starý Šimečka, Martin Šimečka, mladší a ztepilý, Ludvík Vaculík, Dominik Tatarka. A Dáša, Ivan a pan Josef s koňma.

Každé ráno začíná mlhou a velikou koupelí se cvičením jógy v místním vodopádu. Pak společná snídaně. Pozvolné rozprostírání kostýmů po dvoře. Role se učíme těsně před, talenty se ukazují. I přes veselí při natáčení a při večírcích panuje jakési napětí. Václav reaguje jak rosníčka — má výbuch agrese na Ludvíka. A pak ještě jednou v ebrietě. Čtyřikrát padá do roklinky.

Dopis Václava, únor 1988

Ach, Jiřule! Jsem já to podivín! Když Tě svou zásluhou a ze své vůle nevidím (nikoli tedy proto, že se mi vyhýbáš), jsem neobyčejně vyrovnaný a mé dřívější trýzně jsou mi k smíchu. Sotva Tě ale spatřím — a čím dojemnějším důkazem lásky mi Tvá obětavá návštěva na druhém konci světa je, tím zřejmě víc — upadnu zase do dřívějšího sebeužírání! Představ si to! Nemí to prúser? Pravda, nebylo to zas tak hrozné, že bych kvůli tomu nemohl nic dělat (dopsal jsem druhou stať a napsal třetí a čtvrtou), nicméně přeci jen to bylo natolik vážné, že si potřebuji ulevit tím, že Ti o tom napíšu. Nuže: po Tvém odjezdu přišla melancholie, pak přišel stesk, pak deprese a pak obvyklé žárlivé sebeužírání. Přecenil jsem se, když jsem si myslel, že to mám definitivně za sebou a že jsem už nad věcí. Nebudu Tě trápit konkrétním líčením všech témat mého trápení, pokusím se jen o stručný extrakt. Začal jsem si v hlavě vybavovat (v některých sférách mám hloupě dobrou paměť) různé tvé dřívější drobnoučké lži a různá mlčení, malé mystifikace a malá mlčeníčka, drobné rozpůry. [...]

Ano, miluješ mne, stále mne ještě miluješ, nicméně zároveň (a daleko zřejmě dramatictější) miluješ jiného (Alberta). Ano, chodíš se mnou, [...] zároveň však, jak vše nasvědčuje, chodíš (byť jen líknavě a bez valného zanícení) s jiným (Freudem). [...] (Jen si představme, že by DILIA nebo jiný můj exces chodil se mnou na Groteskno, jezdil na výlety a pak k nám chodil vařit!) [...]

Můj bohémský duch, alkoholem zbavený rozmyslu a odpovědnosti, mne sice vrhne do dvacátého století, nicméně mé srdéčko je tak stupidně zaseklé ve století devatenáctém, že si prostě Tvé skvělé projevy oddanosti (například Tvůj výlet sem) nedovede prostě dát dohromady s Tvou „moderností“ co se paralelity lásek a chození týče. Uznávám, že je to problém můj, nikoliv Tvůj. Nepíšu Ti o tom taky proto, abych Ti něco vyčítal nebo něco zakazoval nebo před něčím varoval nebo k něčemu nabádal nebo něčím vyhrožoval — píšu Ti o tom jen a jen proto, abych se vykecal a svých tísní tím zbavil. Házu-li je tímto na Tebe, pak jen proto, že nevím, na koho jiného. Ale k věci. Zjistil jsem, že statut něžného přátelství, který byl pro mne zatím jen intelektuální bilaterální dohodou, musím bezpodmínečně strávit a v sobě zpracovat tak, aby byl vnitřně (staromódním srdcem) zažit, ne pouze přijat. Musím se s tím zkrátka vnitřně sblížit, smířit,

potraviny, mohli bychom si udělat večeři. Nebudu se zatím v bytě zabydlovat. Možná skočím ke Zdeňkovi.

Ahoj

V.

Václavův dopis, 16. 8. 1988

Milá Jitko,

asi před třemi dny jsem kdesi v hlubinách svého hoře namluvil dvě kazety povídání pro Tebe a odeslal Ti je do práce (bál jsem se, že by to pošťačka nenacpala do tvého kastlíku a zahodila). Myslím, s odstupem tří dnů, že by bylo nejlepší, kdybys to neposlouchala a nahrála si na to muziku. Dílem by Tě to štvalo, dílem nudilo. Já to namluvil (samozřejmě trochu ožralej) spíš kvůli sobě než kvůli Tobě, potřeboval jsem se prostě vykecat.

Doufám, že ses měla v Bulharsku pěkně.

Já jsem na Hrádečku sám, budu tu sám tři týdny, mám pochopitelně hluboké deprese, ale do těch Tě nechci zatahovat. Proto si taky myslím, že bys neměla ty pásky poslouchat.

Psal jsem Ti v rychlosti a rozrušení dva dopisy ještě v Praze, hned po mém návratu z Hornosína, snad Ti došly. [...]

Pánbůh s Tebou!

V.

Václavův dopis, 15. 9. 1988

Milá Jitko,

situční zpráva — pondělí večer: byli tady Lenka, Mach a Alberto (neboj, o Tobě řeč nebyla), trochu jsem se s nimi ožral, pak jsem si zdříml a pak jsem se vzbudil s myšlenkou na Tebe — samozřejmě, jak jinak — ale opět trochu novou: přišla jsi mi najednou hrozně odcizená, cizí, vzdálená, ne-má. Zdálo se mi, že nejsi ta, kterou jsem měl rád a s níž jsem tolik hezkého prožil, ale někdo jiný, cizí, koho neznám a komu nerozumím. Nevím, co bude zítra, ale kdyby mi vydržel tenhle pocit, tak bych se mohl poměrně brzy začít objevovat v Tvém okolí jakožto normální kamarád. Zkušenost mne ale učí, že mé stavy a pocity se trvale proměňují — bohužel. Ahoj — V.

„Tak od Ježíška si přeju...“

Zahradní Město,

Vánoce 1988

UVědom si, že příroda, Pánbůh a Bytí nedělají věci jednoznačně a srozumitelně smysluplné, ale že mají i své rozmary, nástrahy, že líčí rozmanité mazané zkoušky (jejichž smysl můžeme pochopit po deseti letech, nebo taky nikdy), že dramatická, tajemná a strhující krása světa netkví pouze ve VÝZNAMECH, ale také v EXPRESIVITĚ (viz Ruyer), k níž náleží neúčelnosti, omyly, zručnosti, úchyly, žerty, patvary, bludné stezky atd.

Líbe Tě Vašek

P. S. Citlivou fází rekonvalescence byste měli s Tomáškem trávit na Hrádečku.

Deník, 4. 5. 1984, po interrupci

Přichází za mnou Václav do Podolí. Plaše mi dává svoji Johanku z Arku a Hry. Sedíme a já ukapávám z oceánu emocí.

Byla jsem úplně zoufalá. Ze své neodvahy, strachu, zaváhání. Čas poté jsem proběhla na Hrádečku. Opečovávání, nekonečné hovory se vlnily bez nároků na utišení. Dala bych nevím co, kdyby to šlo vrátit. Někdy stačí zdánlivě malý, chybný úrok, a život se vykloubí do jiné zatačky.

Můj dopis Olze, 10. 5. 1984

Milá Olgo,
před týdnem jsem se s Tebou chtěla sejít, abych se s Tebou podělila a poradila. Neudělala jsem to, rozhodla se pro interrupci. Vzdor svým nejrůznějším životním zkušenostem mám tentokrát pocit, že jsem zvolila nesprávnou z těch pouhých dvou variant. Nic s tím už neudělám. Píšu Ti to proto, že se to dotýká i Tebe, a druhak nemám ráda okolo sebe lidské nejasno.

Díky, Olgo, za to pochopení, které jsi okolo gravidity projevila.

Nevím, co bych udělala dnes. Vím, co jsem udělala tehdy a čeho nepřestanu doživotně litovat. Takzvaně jsme se dohodli. Ale rozhodnutí bylo více méně na mně. Václav neměl nijakou sílu, díky situaci, podpořit mě o opaku. Vzpomínám na zásadní rozhovor s Tomášem Halíkem. Mohlo by se to jmenovat „Největší chyba mého života“. S Václavem jsme napsali ponižující dopis pro potratovou komisi. Otec byl znám. Dopis mám schovaný. Stalo

se. Andělé moudrosti při nás nestáli. V Buddhově učení je to třetí karmický kořen zla. Moha. Nevědomost. Zaslepenost.

Záhy jsme toho oba litovali. Všechno by se vyvíjelo úplně jinak. Mnohokrát to bylo mezi námi přítomné. „Teď mu mohlo být...“ Zůstalo, nezajizvilo se.

Myslím, že si Olga oddechla. Ale kdo ví? Snad se mohla třeba i svým způsobem těšit, když udělala svoji nabídku. Nevím. Byla neuchopitelná. Záhadná. Byli jsme s Václavem touhle tragédií hodně spojeni.

Doufám, že to celé někdy pochopím. Nic není náhoda. Třeba už to Václav ví.

Dopis Václava, 13. 5. 1984, Hrádeček

Milá Jitko,

od Tvého odjezdu si osnuji v hlavě formulace, jimiž Ti ve slíbeném dopise vyličím vše, co prožívám, dělám a myslím si; teď však zjišťuji, že popsat to vše důkladně by znamenalo napsat knihu, jako je Joyceův Odyseus nebo aspoň Český snář, takže od svého úmyslu ustupuji a omezují se na některé základní věci.

Především: jak jsem očekával, provází mne trvalá tíseň, nejen proto, že mne provází po celý život, nejen proto, že mne zesíleně provází od mého návratu z vězení, nejen proto, že na tenhle víkend nikdo nepřišel a já tu jsem už několik dní a několik dní ještě budu sám, nejen proto, že je tu mimořádně skličující počasí, ale mimo toho všeho i proto, že musím ve zvýšené míře myslet na Tebe a že toto myšlení opět jen dál zesiluje ve mně tísnivý pocit. Proč nejsem schopen jet stokilometrovou rychlostí, abych se přidržel Tvého příměru? Proč nejsem schopen naplno spojit svůj život s tak přímá holkou, jako jsi Ty? Proč vůbec nejsem schopen – aspoň v osobním životě – nějakého výrazného činu, radikálního řezu, velkého citu? Proč jsem tak beznadějně zaseklý ve svém nepříliš vyjasněném statu quo? Cítím – od návratu z vězení – že se kdesi velmi hluboko ve mně cosi zhroutilo, zbořilo, zmařilo, nenávratně rozpadlo (naše „nenarození“ je jen – aspoň z mého hlediska – v řádu této mé celkové existenciální situace, i ono je jen součástí jakéhosi globálnějšího zmaření či zmařenosti). Této své hlubinné tísní čelím v podstatě jen úniky: k dizi-aktivitě, k natírání, k bezbřezě libovolným a v podstatě nesmyslným erotickým úletům, k alkoholu, práškům, a někdy snad – i k psaní, což by byl relativně nejlepší

způsob „úniku“, takový způsob, který by téměř hraničil s řešením. Tenhle způsob je však, žel aspoň zatím, upozadován jinými. Tebe mi je najednou hrozně líto: čím jsi se provinila, že Ti musel zkřížit životní cestu takový nanicovatý člověk? Líbí se mi a cením si (ne proto, že jde o mne, ale obecně) toho, že se navzdory jasnému vědomí oné „bezperspektivnosti“, jak to nazýváš, nevzdáváš, že jsi otevřena všemu v naději, že se to může vyvinout nakonec k něčemu dobrému. Svědčí to o Tvé vitalitě a víře – víře jako stavu ducha, ne tedy jako upnutosti k nějakému předmětnému objektu. Vážím si i toho, že to nelámeš násilím a neužíváš nátlaku, k němuž jsi měla v nedávné době arci dobrou příležitost. To svědčí zase o Tvé dobrotě. Přesvědčiv se o těchto všech Tvých dobrých vlastnostech, jsem ovšem o to sklíčenější, protože o to víc si uvědomuji svou pustotu: když ani taková bytost mne nevylomí z mé zaseknutosti, kdo to tedy může udělat? Zřejmě nikdo. No nic, dosti pochmurných úvah: bylo mi tu s Tebou fajn, těším se, až zase přijedeš, a už teď plánuji, jaká dobrá jídla při té příležitosti uvařím a jaké kulturní akce naplánuji (umanuté hostitelství je, jak víš, jedním z projevů mých sympatií).

A teď několik konkrétností o mně: pilně natírám, zařizuji, pracuji. Dnes jsem například dovezl (za pomoci přítele) poslední kus vyčalouněného nábytku. Večer se omamuji – nebo mám sklon se omamovat – alkoholem a prášky k tomu, abych spal jak dříve a co nejdýl (mimo jiné: ta psychiatrická, co mi před pěťadvaceti lety dávala posudek o mé depresivní psychopatii, který mi měla uchránit, a neuchránil, od vojny, mi říkala – jasně si to vzpomínám – že přemrštěná touha spát co nejdéle, co nejdýl a vše zaspát je projevem tíhnutí či dispozic k sebevraždě: je to takový provizorní – prý – projev touhy nebýt. Jestli to tak je, nevím, ale sebevražda mi rozhodně zatím nehrozí). Při své práci v domě, jak jinak, dělám taky občas pěkné voloviny, zvláště když mne pedantická potřeba mít něco rychle hotového přepadne ve stavu oné zmíněné omámenosti: tuhle jsem například natřel všechny (přesněji: ne všechny, ale ten vyrobený, nikoli ten koupený) nábytek v kuchyni jakýmsi mnou namíchaným sráčem, vypadalo to – barevně – docela dobře, ale vůbec to neschlo, bylo to naopak čím dál tím lepkavější, tak jsem to pak přetřel jiným sráčem, místo abych čekal, jestli to přeci jen neuschne, tím jsem tomu dal korunu, zcuckovalo se to a pokurvil, takže jsem

dnes celé odpoledne, vyhrazené původně psaní dopisů, musel napravovat tyhle následky svých opileckých excesů. Teď to už je zase v pořádku, ale co to bylo zbytečně ztraceného času a energie! Mimo těchto mikro- a mono-dramat jsem prožil snad jen tři věci: 1) návštěva jedněch přátel z Trutnova, bezvadných lidí, kteří bohužel nikdy nedokážou vystihnout okamžik, kdy odejít, a s nimiž jsem tedy mimo dvou hodin zajímavého přátelského hovoru prožil další dvě hodiny čekání na to, až se zvednou a já budu moci donatírat; 2) návštěva dvou prima kluků z východočeského undergroundu, kteří si tu celou sobotu nahrávali ode mne různé desky a pásky; 3) vracení pásky „Cikání jdou do nebe“ v trutnovské Supraphonu: byla tam jen ta mladá, ta stará, co jsme s ní jen žili my, nikoli. Byla milá a zdvořilá. Já: „Mám takový zvláštní příběh: před několika dny jsem si od vaší starší kolegyně koupil tuhle pásku a ona je bohužel vadná, tak jsem se chtěl zeptat, jestli byste mi ji mohla vyměnit za jinou nebo vrátit peníze nebo tak něco.“ Ona: „Jak je vadná?“ Já: „Chvilí hraje pomaleji, chvilí rychleji, jsou v tom skluzu, tak nápadně, že to poznám i já, který nemám huťební sluch.“ Ona: „To bude asi vaším magnetofonem.“ Já: „To je vyloučené, mám kvalitní japonský tuzexový magnetofon, zkoušel jsem to i v magnetofonu v mém autě, zkoušel jsem to přetočit, jestli je to dobře navinuto, a pořád to dělalo totéž.“ Ona: „Máte-li paragon, mohu vám ji vyměnit za jiný exemplář téže pásky.“ Já: „To by bylo skvělé. Zde je paragon.“ Ona: „To není náš paragon, to je z jiného obchodu.“ Já: „Jé, promiňte, tak jsem to asi spletl, ten váš jsem asi zahodil, to je smůla. Ale vaše kolegyně říkala, že když to bude vadné – kupoval jsem tu více desek – vymění mi to i bez paragonu. Není tu?“ Ona: „Přijde asi za dvě hodiny.“ Já: „A vy mi to bez paragonu nemůžete vyměnit aspoň za jiný exemplář téže nahrávky?“ Ona (s milým úsměvem): „To je absolutně vyloučeno.“ Já: „No co se dá dělat. Tak děkuji. Tak nashledanou.“ Ona: „Nashledanou.“ Já odcházím a těsně před vchodem se ve mně cosi vzbouřilo, což se mi stává málokdy, a povídám: „Tak víte co? Tumaté!“ A rychle přikročím zpět k pultu a pohodím na něj pásku a odcházím. Ona: „Počkejte – to přece – ale –“ Já (ode dveří): „Takovou potvornost nebudu přece poslouchat, poslouchejte si to sama!“ A energicky odejdu. Celou cestu z Trutnova domů se ve mně míchaly dva pocity: první: euforická radost z toho, že jsem ji utřel a zachoval se jako hrdý chlap; druhý: výčitka, že jsem se

choval zpupně a že jsem jí křivdil a že jsem se nesmyslně připravil o 68 nebo kolik korun. Pak jsem — při panáku a natírání — na celou epizodu zapomněl. Její jediný následek bude, že se teď budu stydět do té prodejny jít něco kupovat.

Co jsem ještě prožil? Aha: ve své nezpracované a dosud nečtené korespondenci jsem objevil osobní a milé a úpěnlivé pozvání na nějaký důležitý mírový kongres v západním Německu, který bude za pár dní. Tak jim napíšu milou omluvu v češtině, německy to napsat nejsem schopen a není tu nikoho, kdo by mi to přeložil.

Jím chleba s taveňákem.

Godu jsem ode dneška začal pouštět do pracovní, aby se necpala na nově potažený nábytek. Jinak na něj pokládám desky, ale musí to být elpíčka, když tam dám singl, nevšímá si toho a lehá si tam stejně.

Děkuji za lístek, který jsem objevil na svém psacím stole.

I já na Tebe myslím a mé myšlenky jsou podbarveny pocitem ne snad přímo špatného svědomí, ale smutku ze své nedostačitosti, kterou Ti nespravedlivě komplikují život.

Libu Tě — V.

P. S. Ten kongres se jmenuje „Sagen Sie nein zu Atomwaffen“! Co se k tomu dá dodat? Jedině: „Nein!“ A kvůli tomu bych tam měl jet?

P. P. S. Jak jsem tušil, 19. nebudu moci přijet: místo tohohle víkendu tu budou přátelé za účelem malování kuchyně, a navíc se vši pravděpodobnosti přijdou ti tesaři z Prahy vyměňovat trámy.

Kdybys náhodou mluvila s Olgou, neříkej jí, že tu je už nově počalouněný nábytek. Chci, aby vejrála, až přijde a uvidí ho.

Mám já to hloupé starosti, vid?

A ještě něco důležitého: stále víc zlobí vodárna, každým okamžikem přestane fungovat, objednal jsem si elektrikáře.

Tohle jsem dopsal v noci, kdy jsem se náhle probudil hladem, snědl klobásu s hořčicí, vypil pivo a věda, že už neusnu, vzal si jeden prášek na spaní (ráno musím na poštu s tímhle a dalšími dopisy). Zítra mi budou dávat čestnej doktorát a já budu natírat dveře od koupelny. A propos: dnes ve Svobodné Evropě o mně řekl Karel Kryl, že jsem „neposkvrněné svědomí české literatury“. Nevím, jestli si dělal srandu, nebo jestli to říkal vážně.

Na Hrádečku
Foto: Jan Kašpar

Database - Czech elves

Poznáváme Střední Evropu
/plán turistického turné/

- čtvrtek 8. 8. kolem poledního přijíždí V do Prahy, nakupuje v Tu-
zexu i jiné dary pro navštívené, vyřizuje si své ú-
řední věci
- pátek 9. 8. kolem 13. hod. V+ J odjíždějí do Pekla k LL, kde strá-
ví odpoledne a večer, neopijí se moc a přespi
- sobota 10. 9. ráno se přesunou k Vlastě CH. a Standovi, stráví s ni-
mi celý den a večer, setkají se i s Valešovými, přespi
tam
- neděle 11. 8. ráno vyrazí, pokud možno se vyhnou Praze a zamíří do
jižních Čech. Přes den se na skok staví v Mladé Vožici
u Paloušů a na Větrově u Němců, budou pokračovat
dál do Blatné, kde V zanechá J a pojedí k A. Kde bude
večer a kde přespi.
- pondělí 12. 8. ráno se V vrátí do Blatné, naloží J a pojedou zaří-
mavou cestou do Výskytné u Humpolce, kde stráví dopo-
ledne s Honzou Litomiským. Vpozdvečer se přesunou do
Staré Říše k Magorovi, kde se ubytují.
- úterý 13. 8. celý den stráví s Magorem /s eventuálním výletem k
Věře J. a zpět/, opět přespi v Říši
- středa 14. 8. dopoledne odjezd do Okrouhlice k H. Odtamtud by V
sjel pro Martu K. /10 km/ a spolu s detem by J pře-
vezl do Okrouhlice. Následovalo by společné přezkení.
Pak by V+ J odvezli Martu zpět k H. a přespalu ní
nebo se vrátili do Okrouhlice a přespalí tam. To je
zatím otevřeno, rozhodne se buď kdy nebo až na místě.
- čtvrtek 15. 8. dopoledne odjezd k Otce, krátká návštěva u ní, dopo-
ledne přesun do Gottwaldova. Večer u Ing. Z., tamtéž
nocleh.
- pátek 16. 8. dopoledne pomalý přesun do Bratislavy. Tam menší ve-
čirek s Simečkovými, Teterkou, Kusým, případně další-
mi, možná jen s někým z nich, to se uvidí. Nocleh v
Bratislavě.
- sobota 17. 8. přesun na Hrádeček, kde V už zůstane natrvalo a J
tak dlouho, jak bude chtít (cestou zastávka na
Velkých Štábovích u nádraží Litvy)

/všem je psáno, plán bude definitivní teprve až všichni potvrdí, že
to tak může být/

hoře na Tebe, ale Ty to líp uneseš. Nemít tu jistotu, byl bych zticha
jako putička, opravdu nejsem tak bezohledný, jak se Ti někdy jevím,
a zakládám si na tom, že se dovedu ovládat a kontrolovat.

Dopis Václava, 27. 7. 1985, Hrádeček

Milá Jitko,

chtěl jsem Ti sice psát až těsně před Tvým návratem do Prahy,
aby Tě tam čekal můj dopis s nejčerstvějšími zprávami, ale jelikož
mám teď chvíli času a pohody a jsem ve vyřizování korespondence
a doprovázení plánů, píšu Ti už teď s tím, že můj dopis se bude v Tvém
kastlíku povalovat déle. Kdyby nastalo něco, co by si vyžadovalo
urychlený doplněk, napsal bych Ti ještě jednou a čekaly by Tě
v Praze dopisy dva.

Má vnitřní situace se ve srovnání s tou, v níž jsem Ti psal minule,
poněkud zkonsolidovala. Paralelně se na této příznivé změně
podílelo zřejmě více faktorů:

- 1) Tvůj dopis i Tvůj telegram z Prahy mne uklidnily, potěšily
a rozehnaly mé chmury.
- 2) Pár dní tu bylo klidněji, takže jsem se mohl usebrat. Návštěvy
sice jezdí pořád, skoro každý den tu jsou nějakí cizinci (ale ti
se většinou nezdrží dlouho – na rozdíl od Čechů, kteří mají
tendenci tu uvíznout napořád).
- 3) Začal jsem trochu zdravěji žít, omezil jsem pití a prášky.
- 4) Začal jsem s prací na hře (zatím jde ovšem jen o její vymýšlení,
ne snad tedy, že bych ji už přímo psal).
- 5) Nepřicházejí žádné špatné zprávy, spíš je tomu naopak: různé
věci, včetně těch nejdrobnějších, se daří či k dobrému vyvíjejí.

Na Tebe myslím často a těším se na Tebe, mé myšlenky a mé
těšení přitom nemají už tolik těch různých zneklidňujících
a drásajících příděchů.

Z NDR dosud od Tebe žádný pozdrav nedošel, ale já doufám, že
to je způsobeno liknavostí mezinárodní poštovní integrace a nikoli
tím, že ses tam někde na pláži zamilovala do nějakého mladého
blond německého herce (plavé bestie), kterého si hodláš vzít za
manžela.

A teď konkrétně k mým, resp. našim plánům, jak v tomto
okamžiku vypadají (možnost změny není přirozeně nikdy

9) udivilo mne, že nevoláš, a zkoušel telefon — zdá se, že nejde — ani když je zapnutý —
10) ve 13.00 odjedu a vrátím se nejpозději v 18.30, ale možná dřív — Tolik tedy o mně.

A teď o Tobě:

- 1) Bylo by fajn, kdybys někam — třeba na Tomovu postel — shromáždila úplně vše, co vezeš s sebou nebo co by přicházelo v úvahu — já to po příchodu zkontroluji a pomůžu ti to dát do kufru a tašky —
- 2) pak to všechno nastěhujeme do auta (až se vrátím) —
- 3) Ty mezitím můžeš dodělat pořádek v bytě (prádlo, luxování atd. — to víš asi sama líp než já) —
- 4) zatím mám pocit, že nebudu schopen jíst zase teplou sytou večeři. Buď nic, nebo pak kus chleba. Ale Tobě večeři rád udělám — i komplikovanou —
- 5) až bude vše kompletně hotovo, půjdem (brzo) spát —
- 6) ráno Tě vezu do práce —

Jsem zvědav, jestli sis vzpomněla na ty pytle do auta — telefon průběžně kontroluji —

Jsem v pracovním zápalu, musel jsem si vzít jednu nevinnou pilulku (centedrin), abych měl elán všechny ty nepříjemné věci rychle a pořádně vyřešit —

Na Tvůj stůl jsem dal časopisy, které jsou Tvoje — nech si je v bytě — já toho povezu dost —

P. S. Asi se Ti bude zdát, že hajzl je špatně spláchnutý. Lidé vidoval jsem v něm papíry. Časem se rozpustí v odpadu a bude to zase

O. K. Pomalu to odtejká. SORRY

Líbe Tě

Vašek

Dopis Václava, 31. 7. 1985

Milá Jitko,

je středa 31. odpoledne a na mne poprvé od doby, kdy se můj stav zlepšil (viz minulý dopis), padla tíseň. Jako obvykle se jakýmsi procesem samovznícení či samospádu proměnila v užíravé a trýznivé myšlenky na Tebe. Nakonec jsem zkusil tomu čelit

novým způsobem — a opravdu to pomohlo. (Konkrétně Ti o tom způsobu řeknu raději až ústně.) Teď mi je už líp a myslím na Tebe s něhou, přestože jsem dodnes od Tebe nedostal žádný pohled z NDR.

Vše, co je psáno v mém obšírnějším dopise, ležícím, jak doufám, spolu s tímto dopisem v Tvém kastlíku, platí; dokonce některé ne zcela jasné zastávky naší pouti byly vyjasněny.

Nedám-li Ti o sobě vědět dřív, například nedělním telefonátem odněkud odtud nebo tím, že návštěva, která tu na víkend bude, Tě sama v neděli večer (kolem 20.00) vyhledá doma a přinese nejčerstvější zprávy, pak platí, abys mi volala buď tak, jak psáno v minulém dopise, anebo o hodinu a půl dříve ke mně domů.

Líbe Tě Vašek.

S. Čtvrtek 1. 8. opět nic od Tebe nepřišlo —

Tomásek jel do Blatné, já jsem pro jistotu neřekla, kam a s kým jedu.

Ake!! Stříbrným bleskem jedeme do velikého dejvického Tuzexu. Seznam lidí. Seznam dáreků. Nescafé, Coca-Colu, čaje, alkoholy, čokoládičky. Pro každého něco. Ve velkém koši pak pytlíkujeme. Nadepisujeme. Třídíme podle poslušnosti dnů. Nescafé dáme všem, víno všem, tihle potřebují to líbe. A nemaj tamto. Každý pytlík s jedním jménem: Lisovi, Vlasta Chramostová, Standa Milota, Eda Kriseová, Magor, Miro Kusý, Mirek Zikmund, František Lízna. Možná ještě někdo.

Všichni byli normální poštou informováni, kdy k nim expedice Léto 85 přijede. Na den a hodinu. Do puntíku, jak bylo u VH zvykem. Výborná dramaturgie. Měla ovšem konkurenci.

První štace: Peklo, Lisovi. Láďa nám slíbil, že udělá kohouta na víně. Běhal s puškou po dvorku, kohout byl moc krásný, střelil slepici. Sedíme u stolu a paralelní první dějství začíná. Máme večeři na stole, ale zdá se, že nebudeme sedět sami. Okolo chalupy je osmnáct fízlů. Láďu mají rádi. Dům v Pekle byl dobrý. Měl dva vchody. Přední, zadní. Věděli jen o jednom. Část chlapů si s námi sedá k prostřenému stolu. „Tož, když už jste tady, tak si vezměte.“ Nehnuli brvou. Když nechtěj, nevaří. Tak jsme holt sami povídali, jedli, zatímco nahoře hledali, co by všechny usvědčilo. Chumel se hne, trochu zmatek. Václav nám nepozorovaně dává klíče od golfa. S Alenou se, jak v akčním filmu, plazíme křoviskama nahoru k autu, vybíráme pytle tiskopisů, vláčíme a strkáme do nějakých melioračních děr. Jen abychom to za dne našli. Byl srpen a vezli jsme kila aktuálních tiskovin. I domovní prohlídky mohly bejt sranda.

Magor je celý úžasný a tentokrát je za kovboje. Za chvíli se jdeme koupat do rybníka a fizlové nás nahatý z druhý hráze fotí, srpen 1985

- 12) Trochu jsem zlobil žádostí o projímadlo na celu (CPZ); museli jsme kvůli tomu do nemocnice Na Františku pro souhlas lékaře. Příhodu, která se při tom stala a která byla bezvadná, líčit radši nebudu, abych někomu nezpůsobil neštěstí.
- 13) Následovalo 48 hodin v CPZ. Nuda. Kouřit se nesmí atd. Malým zpestřením byl cikán (5 hodin ho tloukli, pálili mu vajglama kůži atd. atd.). Chtěl, abych pořád něco vysvětloval, například jaký je rozdíl mezi Alláhem a Kristem, mezi jehovisty a Chartou, v kterém století žil Kristus atd.
- 14) V neděli 11. 8. v 11.00 (totiž 23.00) jsem byl propuštěn. Šel jsem do Klášterní vinárny, jak je zvykem, a volal Zdeňkovi. Vše věděl, on přimá a slíbil mne ráno odvézt k Lisům k Jitce a mému autu. V telefonní budce jsem si zapomněl důležitou taštičku, za 2 minuty tam už nebyla. Dal jsem si 2 myslivce, jel taxíkem domů, tam jsem snědl jakési rybičky, vypil Olze becherovku, vzal si prášky na spaní a usnul.
- 15) V 8.00 dne 12. 8. (tj. v pondělí) mne vyzvedl Zdeněk, naložili jsme Ládu L. a Jirku D. a jeli do Pekla. Velké vítání, vyprávění, radost. Cesta do Kozlů. Jakejsi severočeškej říz tam přijel Ládovi a Jirkovi přikázat, aby byli doma. Mně nepřikázal nic.
- 16) Hned jsme s Jitkou odjeli k Vlastě a Standovi. POHODA. Ale fizlové za plotem. Mluvil jsem s nimi. Prý budou se mnou všude jezdit, ale komplikace prý dělat nebudou.

Jitka, sobota, 10. 8. 1985

Ráno – po dvouhodinovém spánku se probouzím zdánlivě v pohodě – pak si náhle uvědomím realitu a žaludek a přilehlé orgány si začínají vymýšlet vlastní revoluci. Václav i Láda jsou stále pryč, a to se nemá změnit celý den. Alena zkušeně organizuje akci – jedeme telefonovat do Prahy přátelům a pak do Pysku – na vyluxovaných chramostovských zahrádkách o překot, zauzlované a zmateně chrlíme události minulé noci. Standa si bere lék, Vlasta koláč. V troubě se krčí špagety, každá obejmutá pikantním masíčkem. Vše je nachystáno na návštěvu – i červené nehty pí. V Zahradnické ruce předtím vydrhla solvinou. Ke kávě a zákuskům je podáván neodolatelný černý humor obou hostitelů.

jsem se Ti pokusil vysvětlit — podobně jako Marie, Amálka, Renáta, neteř ze hry „Spiklenci“ (jméno jsem zapomněl), Polly, tj. různé dívky z mých her — je možná — snad — nevím — nějaký můj zasutý sen o zrazované dívčí nevinosti, daleko víc je to však prostě jen určitý dramatický trik či návyk: prostě se mi hodí ty všechny hajlíky — chlapy ze svých her konfrontovat s věčně podváděnou a nic nechápající dívčí odevzdaností a naivitou, dávám mi to prostě vděčné dramaticko-situační možnosti. S tím nemá to, o čem teď uvažujeme, pochopitelně nic společného. Do mého života nevstoupila žádná nová ženská (a tím méně nějaký symbol nevinosti), vstoupilo-li do něho něco, tak pouze já sám v té své nejhorší podobě. [...] 2) Nejvíce mne na Tvém dopise trápí pasáže, z nichž vyplývá, že mi nelze věřit, že se zhroutil svět Tvé důvěry ve mne. Chápu, že se to tak jeví, zvláště ve chvíli prvního šoku. [...] Že Ti dříve nebo později všechno řeknu, to posléze taky víš. A že jsem Ti o téhle věci neřekl hned, což byl hlavní důvod zhroucení Tvé důvěry ve mne, mělo své důvody: měl jsem strach, že bys to brala vážněji, než je přiměřené, což bych — dodávám — plně chápal, ale chtěl jsem Tě šetřit. Atd. atd. 3) Myšlenka, že to je trest za to, že jsi se tehdy rozhodla tak, jak jsi se rozhodla (za mého bezděčného přispění), což v Tobě upevňuje víru, je — musím to bohužel říct, i když bych Ti to měl asi spíš vyvracet — správná a hluboká. Předpokládal jsem samozřejmě, že to budeš vnímat v tomhle kontextu, fascinuje mne však pokora, s níž to říkáš. Tvá víra v mě je neznámá, nicméně pokoušíme-li se ji takto vnímat, je to dobré, je to známkou, že jsme připraveni začínat vždy u sebe. Což mi připomíná — odpusť mi ten příklad — dobu návratu z vězení, kdy jsem byl přímo zahlcen pocitem, že za to, co mi nešlo, můžu já a že to je jen přirozený trest za můj způsob dřívějšího života. Mé dopisy z vězení č. 129 a 130 se sice týkají událostí z úplně jiné sféry, nicméně pokouším se v nich rozebrat důvody, proč je nutné u každého neštěstí, které nás potká, přejít od hledání příčin „vně nás“ k otázkám po tom, co v nás mohlo eventuálně to neštěstí vyvolat. Já Tvé tehdejší rozhodnutí nikdy neodsuzoval, plně je chápal, a dokonce k němu přispěl, jsem tedy poslední, kdo by Ti je vyčítal, nicméně nemohu se ubránit pocitu, že způsob, jakým jsi teď dala dohromady jedno s druhým, je nějak — jak to říct? — prostě nějak křesťansky smysluplný. Je to paradoxní (paradoxů se tu objevuje ostatně mnoho), ale zdá se mi, že neštěstí, které jsem Ti

způsobil, mi rozkrylo v Tobě cosi, co mi Tě nově přibližuje. Špatně jsi pochopila — nebo já to špatně vysvětlil — tu věc, že šlo o „akt zoufalství“. Že zoufalství nešuká ani střízlivec, ani opilec. Nebyl to akt zoufalství, byl to akt „bytí mimo sebe“, schizofrenický akt opilců, okamžitá nesvéprávnost či co. Což je samozřejmě na pováženou, vinu to nezmenšuje, ba možná zhoršuje, ale nejde o zoufalství. Zoufalý jsem byl, to je pravda (daleko víc, než se zdá z mých tíšňových a žárlivých dopisů z té doby), to zoufalství přispělo k tomu, že jsem chlastal víc než chlastávám, že jsem byl křečovitý, atd. atd., zkrátka zoufalství přispělo k celkovému mému tehdejšímu stavu a tím i k možnosti nepředložených činů, resp. činů, které dělám proti své vůli, a dokonce s odporem k tomu, že je dělám. Věc sama ovšem žádným činem zoufalství nebyla. Vinu — Tebe nesvaluji!!!! Můžu za to já; za své stupidní žárlivé trápení, nepochybně bezdůvodné nebo aspoň nepřiměřené, za svou neschopnost je ovládnout, za své opilectví i konečně za své chování v opilosti. [...] Co v tom tedy vlastně bylo? Nevím. Snad hejskovství. Snad náhlý záchvat potřeby rozbít všechny příkazy superrega a chovat se aspoň minutu NAHODILE, snad potřeba vyjetět ze sebe sama — jedno jak, s kým, kde — a z celého světa svých zábran, svého stupidního „brání si všeho na sebe“, své odpovědnosti, z celého toho světa svého vnitřního hoře, světa, který stojí na jakémsi roštu skrupulí všeho druhu. Snad to byl záchvat onoho „ne-chlapství“ či infantilismu, o němž jsi mi vedla tak hezkou přednášku. Věčně nesoucí jakousi odpovědnost za svět — zatoužil jsem možná na okamžik po výletu do prostoru chemicky čisté neodpovědnosti, ba co víc, chemicky čisté svévole. Znovu se mi vnucuje slovo NAHODILOST. Zotročen pořádkem a pořádkumilovností, stal jsem se — opilý — na okamžik jakýmsi anarchistou či nihilistou, který dělá nikoli to, co nemá, ale prostě COKOLIV. Tolik tedy na okraj Tvého dopisu. Je hluboký, čistý, znovu opakují: moc mi Tě přibližuje — i když věčně obsahuje vlastně pravý opak toho, co by Tě mně mělo přibližovat: totiž deklaraci Tvého zklamání ze mne.

Na tenhle dojem z Tvého dopisu přímo obsahově navazuje můj celkový dojem z Tebe během těch tří dnů: imponuje mi, jak jsi to nesla, prožívala, reflektovala. I kdyby nás to mělo rozpojit, což se, doufám, nestane, nic to nemění na tom, že to velice prohloubilo můj respekt k Tobě. Zdá se mi, že každou novou katastrofou a každým

jsem si vzal a včera večer neodolal a Tvou medovou pleťovou masku si na obličej nakydal, což mělo za následek, že mi na pár hodin zmizely veškeré mé vrásky, a dokonce zcela se ztratily i mé známé pytlíky pod očima. Nejhorší stopa, kterou tu asi po sobě zanechávám, je zřejmě kouř z milionu vykouřených cigaret, jímž bude vše nasáknuto. Ber to jako svou obět české literatury. Já sice furt větrám, průvany dělám, ale to je, myslím, prd platné. U Tomáška a v tom vedlejším pokoji jsem nekouřil, kouřil jsem vlastně jen tady.

Možná Ti tu zbude nějaký zbyteček mé skrovné potravy, kterou jsem si sem přinesl. Stromeček jsem opatrně odnesl z tohoto stolu a myslím, že ho sem při úklidu vrátet nebudu; nevím, jaké s ním máš další plány, a nechci rozmnožovat už tak hojné hromady jehličí, které jakýkoliv manévř se stromkem dělá na zemi a které jsem si netroufal luxovat nevěda, zda bych s Tvým luxem uměl zacházet.

Zapnul jsem ledničku.

Ukradl Ti asi dva dopisní papíry a dvě obálky.

Víc toho — o těchto praktických věcech — prozatím ke sdělení nemám, potká-li mne ještě něco, co bude hodno zaznamenání, připojím o tom dovětek.

Aha, přeci jen ještě něco: u Tomáška jsem ukradl takovou menší papírovou krabici, kterou jsem na cosi potřeboval. Seženu mu jinou.

Libu Tě, znovu děkuji, prosím Tě, abys navzdory všemu na mne myslela v dobrém, a očekávám, že se mi po příjezdu ozveš a domluvíme se stran Silvestra, na nějž si nechávám zarostlý obličej: příprava somráckého vzezření je mi vítanou záminkou k neholení se.

V.

Aha! Co s klíči?

Nechám si je — abych mohl zamknout —

Vaškův dopis, později téhož dne

Milá Jitko,

je 29/12, 13.30, a mně přeci jen nezbývá než Tě informovat o nových událostech, které mne od mého předchozího dopisu potkaly a které Tě asi ve své většině příliš nepotěší. Snad lze brát jako polehčující okolnost mé plné a necenzurované

DOZNÁNÍ všeho problematického, co jsem provedl. Začnu snad chronologicky:

- 1) Kolem desáté hodiny bylo vše sbaleno, Tvůj byteček uklizen a já zalehl ve snaze aspoň tři hodiny si zdřímnout. Záhy po zalehnutí jsem však seznal, že jsem v podivném stavu: nesmírná únava a vyčerpanost se snoubila s divokým bušením srdce a naprostou neschopností usnout, zaviněnou nejen dvoudenním intelektuálním vyčerpaním až na doraz, ale i poměrně značným množstvím fenmetrazinu, který jsem požil proto, abych byl stále svěží a aby mi rychle pracovala fantazie. V této rozporuplné situaci mne napadlo, že by to snad mohly vyřešit dva rohypnoly. Po delším vnitřním boji — hluboce se snaže respektovat Tvůj zákaz nehrabat se Ti v Tvé lékárně — jsem nakonec všechny tlaky svého svědomí a odpovědnosti překonal a dva rohypnoly Ti ukradl, z čehož budu ovšem dlouho trpět výčitkami svědomí.
- 2) Efekt byl ovšem dobrý: vskutku jsem usnul a spal něco přes hodinu. Pak jsem se probudil, lehce sice omámen, ale přeci jen v lepším stavu, že se mne — po delším půstu — zmocnil hlad. Už nedolal druhý, byť asi spíš tolerovatelný přestupek: udělal jsem si dvě Tvá vajíčka naměkko.
- 3) Můj stav byl opět o něco lepší. [...] Odhodlal jsem se tedy — červenaje se studem — znovu otevřít Tvůj lékárenský šuplík a porozhlédnout se v něm po glycerinovém čípku. Nenalezl jsem ho, ale shledáš-li v tom bezmezném bordelu, který ve svých lécích máš, jeho nové a ještě nápadnější zvětšení, nelekni se, je to následek mého neúspěšného hledání toho čípku.
- 4) Přistoupil jsem tedy ke své ranní hygieně. Stále ještě lehce, byť už docela příjemně ovlivněn sebeničivou životosprávou posledních dvou dní a svérázným způsobem, jakým jsem čelil jejím následkům, zmocnil se mne náhle jakýsi pilátovský syndrom a já se rozhodl k hygieně vskutku důkladné, obsáhlé a všestranné, v jakési naději, že čím bude důkladnější, tím důkladněji jaksi smyji hříchy, které předcházely. K té hygieně patřilo zaprvé, že jsem proti svému původnímu úmyslu se dokonale oholil. Dále, že jsem si, zíraje na svou mrtvolně bledou tvář, vzpomněl na to, že máš kdesi horské sluníčko, a umanol se jím lehce ozářit. Po nekonečném hledání jsem ho opravdu našel, ozářil se a opět uklidil, což snad příliš velký hřích není. Upozorňuji jen na to, že pokud v tom nekonečném množství

Opakované pokusy o rozvod.

A přes to všechno si zůstáváme.

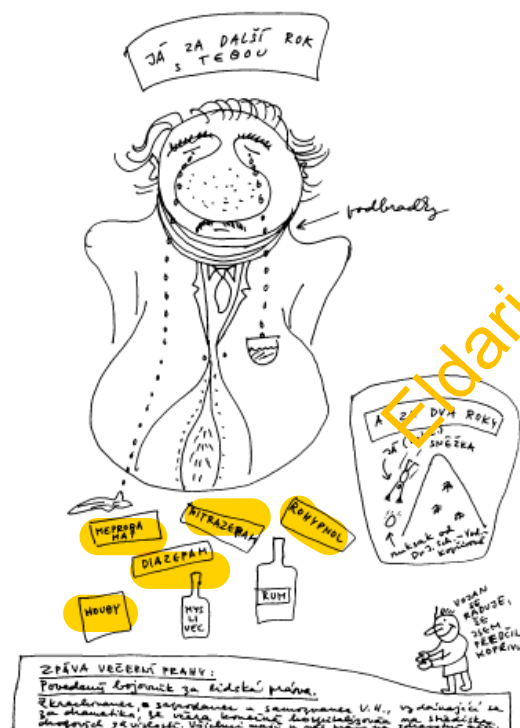
Oblouk bohatého roku 1985 se vlastně hezky uzavírá.

Slavíme společně Vánoce.

Dostávám rukopis nové hry. Pokoušení. Na balíku napsáno:

Jitce k Vánocům, aby měla co prodat Národnímu muzeu, až u nás bude demokracie.

Vašek

NEJŠŤASTNĚJŠÍ OKAMŽIKY A DÁLKOVÉ VÝSLECHY

Deníky, 1986

Nový rok zahájen Václavem. Protože Olga protestuje, V. zůstává na just u mě – a tak po celý rok? Byli jsme na podivuhodné procházce. Vikárka oběd, pak večerní a noční návštěva u Jiřího Muchy na Hradčanském náměstí. Jak z jiného světa. Věci i lidi přeneseni z Paříže a let velmi veselých, bezuzdných. Všude bohatství, hřích, sex, umění, šampaňské. Novoroční společná večere, pak nějaké video. Odcházíme po zasněžených Hradčanech ke mně a mým.

Návštěva na Hradčanech připomínala scény z Felliniho filmů nebo oslav Mercurioho narozenin. Vzpomínám na naše pozdní noční kreativní zažívání muchovského večírku u mě v Zahradním Městě.

Po létech si teď čtu v knize Venuše Samešové o zákulisí divokých večerů v temných stínech Jiřího Muchy. Hodně barevný kamínek do mozaiky tehdejší pochmurné šedi. Všechno zakázané mělo vábivou, svůdnou vůni. Adrenalin je nejlevnější droga.

4. 1. 1986 — S Tomáškem a Václavem večeře U Malířů.

S T. odpoledne Staromák a Fantomas.

6. leden 1986 zahajuje moji kočičí éru. Tomášek dostává prvního kocourka. Je to, jak jinak, Mikeš. Po třiceti pěti létech dává stejně roztomilé jméno svému druhému synovi. Mikeš Vodňanský.

Vypisuju strohé zápisky z deníků pro ilustraci. Kulisy v pozadí pomíjivosti. Průvodci časem, místy, lidmi, emocemi.

Kdyby nebylo těchto telegrafických dokumentů, kniha by zřejmě nevznikla. Oživuji šuplíčky zapomnění. Obdivuhodný proces. Minulost vrazí do přítomnosti jak divoký válečník. Rozdvojuji se. Jsem tehdy i teď.

13.–16. 1. 1986 — Václav u nás doma.

Tam byla náhle vždy pohoda. Já měla oba chlapíky pěkně pohromadě (malého a velkého). Mohla jsem dělat vílu i hospodyni. Václav u nás nebyl obtěžován cvrkotem nábreží ani disisvětem. Jiná věta naší společné symfonie. Andante. Allegro moderato.

Mlynáře. Oslava svatby. Jsme tu s Vaškem za dvě starší černé vrány. Tvoříme pak partu s Mertovými. K závěru zpívají sólo Merta, Vodňanský a Havel. Třetí noční návštěva u Zuzanky Dienstbierové. Václav příliš pije. Doma má pak ostré výčitky a ultimáta. Ach jo.

Druhý den mše v Tejně.

Můj dopis Václavovi, 8. 3. (pravděpodobně 1987)

Milý V.,
dnes jsem snad měla největší radost z dopisu, co jsem kdy z dopisu měla. Moc děkuju!

I já na Tě myslím víc, než si myslíš, vysílám láskyplné vlny, dobré paprsky.

No vida, ty jsi seš tam veselý chlapec a já tu zcela bezduchá, depresivní, utrápená. Nevím, kdo má být M., kterého doporučuje ke svěřování. Kdybys znal i jiná počáteční písmena, tak doporuč.

S Tomem jsme odjeli na obvyklou zimní slovenskou lyžovačku asi 3 km od naší chaloupky, ale nezdá se mi, že by se něco mezitím mohlo odehrát.

Libe Tě Vašek v dolínách těch krásných hor a asi 1 km od Bobot.

Při návratu jsem smutnila při vzpomínkách na jiné návraty z hor. Jak vidíš – teď vlastně nějak sdílím s tebou společenství a žiji víc ve vzpomínkách než v přítomnosti.

Pán Bůh s Tebou.

S láskou

Tvoje Jiti

18.–21. 3. 1987 — S Václavem mimo Prahu.

Odjízdim za Václavem do Českého Krumlova, kde píše. Nemám pečlivě poznamenané místo, jen datum.

11. 4. 1987 — Večírek u Jiřího Dienstbiera. Padesáté narozeniny. Spousta kamarádů. V. M. Klein mi povolil pít, takže porušuju půst. S Václavem k němu do úkrytu. Je milý. Vyprovází mě na taxi. Když je sám, bez Olgy, je vždy nejroztomilejší.

(V. M. Klein byla přezdívka Václava Malého v mých denících, kdyby je našli.)

14. 4. 1987 — Václav je ve skryši. Nabídky na společné Velikonoce.

16. 4. 1987 — Stále nevím, co budu dělat. Plány měním podle Václava a ten je mění podle Olgy.

17. 4. 1987 — Velký pátek Post. Večer u nás V. Napětí. Něco se chystá. Jsem neradostná.

18. 4. 1987 — V. mě a Tomáška ráno odváží. Jede s oddílem. Jde s Václavem na Petřín. Veselá bludiště, pak procházka. Je velikonočně nádherně. Sedíme na obědě U Tří labutí. Tu náhle prof. Skilling a jeho paní. V. se opil. K němu domů, tam přichází Olga a vše se sesouvá.

19. 4. 1987 — Svatý Týn. Vzkříšení. Noc plná tajemství a oslavení.

20. 4. 1987 — Nedobrá psychická i fyzická stav. Uzávrať dlouho uzrávané, bolestné poznání, že rozchod s V. je nutný. Pocity beznaděje, deprese, neskonale samoty. Všude selektivně vnímám jen rodiny, páry. Jsem na druhé koleji, tancuje se se strachem podle Olgy.

20.–26. 6. 1987 — Na Hrádečku.

V diáři mně přes celý červen píše: NEVĚRNICE.

Do jiného diáře: MILUJU TĚ.

Když to tu dnes čtu, jsem dost ráda, že mám ten bláznec už za sebou.

Václavův dopis, 13. 8. 1987

Milá Jitko,

[...] Můj sen o tom, že budu celý srpen sedět v klidu na Hrádečku, přemýšlet, číst a psát, se zatím totálně hrouští. Neustále tu je plno lidí, neustále musím zařizovat něco jiného, než co jsem si

buší do země Landák. táhnete za sebou jakousi paní, kterou jste vyhrabali u popelnice odvedle, ve které si právě našla nějaké svoje malé štěstí. představujete se rozpustile – ty jako Trockij, L. jako jeho asistent – jméno si nepamatuji – a babka jako Anna Walentinowicz. přišel jsi v rozhodnou chvíli. Přihodils na svoji misku něco, na co ten hoch nemá – vnímám to jako „vyšší humor“. když u mě přichází úleva z konečného rozhodnutí, vidím, že ty žárliš. začínáš vyzvídat. kdo to je!!! – mění se scenerie – jsme všichni u moře – hoch není hoch, ale dívka – ulehčení – navrhuji vodní očištu. dívka mě ve vodě obejmě a vyzná mně lásku. já ji také. vesele se koupeme dál... konec.

celý den mám ze snu příjemný pocit. je pěkné, jak nejen my, ale i naše sny jsou rafinované.

v pondělí Jung – nebyla jsem do konce – nepřipadalo mně to příliš dobré – ale to je zatím jen můj a Zdeňkův N. názor. některé paralely s literární a národopisnou historií byly zajímavé. druhé dvě třetiny večera byly téměř stejně zajímavé a rozhodně víc poetické. šla jsem pěšky v meditaci od bráchy až ke floře. doma čekal Kanec (mediak, později primář psychiatrie z Havlíčkova Brodu Jiří Kořán, který hlídal Tomáška) – hovořili jsme hluboko do noci – o skepsi jako životním nastavení, o víře, o léčbě duší.

pomalou si začínám uvědomovat tíhu narozeninových příprav, zjišťuji zatím nedostatek všeho možného, na druhé straně dostatek sousedů – nevrkých až neurotických.

ale jinak se moc těším. nejen na ně. na tebe, na to, že tě budu vidat častěji atd.

líbám tě, objímám, něžně hladím,
tvoje jiti

Václavův dopis

Milá Jitko,

je čtvrtek, noc. Od všerejška, tj. od středy, mám zase ostrahu. Nevím proč. Nevím, na jak dlouho. Nicméně odvolal jsem návštěvu Z. a tím pádem i svůj výlet. Říkalas svého času, že tohle je jediný víkend, kdy bys mohla bez problémů přijet. Nevím, jestli jsi mezitím nezměnila své plány a něco už nemáš, nevím taky, jestli se Ti

sem chce, když tady jsou oni, nicméně pro všechny případy se Ti pokusím zítra, tj. v pátek, dopoledne dovolat do práce a pozvat Tě sem. Nejspíš se Ti asi nedovolám, a i když se Ti dovolám, nebudeš moci, protože to přijde moc na poslední chvíli. S Tvou návštěvou tenhle týden tedy spíš nepočítám. Což by samo o sobě nebylo samozřejmě dostatečným důvodem k dopisu. Proč Ti psát, že jsem Tě chtěl někdy dřív, než Ti můj dopis dojde, sem pozvat?

Důvod mého dopisu je jiný. Jsem asi pošuk, ale přistihuji se čím dál častěji, že se trápím kvůli tomu Tvému mláďenci. [...]

A to všechno děláš navzdory tomu, že dobře víš, jak mě to trápí, a navzdory všem řečem o tom, jak mě máš ráda. Nechápu to tím spíš, že jsem nikdy žárlivý nebyl (ostatně nikdy jsem taky neměl na koho žárlit). Nemůžu kvůli tomu spát, číst, psát, nic. Opíjím se z tebe prášky. Cítím, že musím udělat něco pro svou záchranu. Nežít o Tebe s žádným mláďencem nebudu – a tím méně se o Tebe s ním dělit. Nabídnout Ti to, co chceš, nejsem schopen: před několika dny se Olga rozhodla mne opustit, později se to jaksi zase dalo dohromady, což není podstatné: podstatné je, že v době, kdy jsem si myslel, že jsem sám, nebyl jsem schopen vyrovnat se s tím myšlenkou, že si vezmu Tebe. Když člověk s někým žije třicet let, nedokáže jen tak změnit svůj život. Aspoň já ne. Takže Ti vlastně nenabízím nic, ale žádám od Tebe všechno. Je to absurdní situace. [...]

Mé trápení si asi vyložíš jako výraz nepřiznané lásky. Možná to tak je. Možná Tě opravdu miluji. Nevím. Vím jenom, že při svých chatrných nervech a při všem ostatním, co mi osud přisoudil snášet, prostě na tenhle druh lásky – je-li to opravdu láska – už prostě nemám síly. Nechci skončit někde v Bohnicích. Chci ještě něco napsat. Musím svou roli nějak důstojně dohrát. Tenhle vnitřní imperativ, bůhví odkud se bere, je pro mne silnější než touha bojovat o Tebe s nějakými nápadníky, bojovat boj ostatně předem prohraný. Nebudu stát vedle něj před Apolinářem s fialkami a závodit s ním, kdo Ti je dá dřív. Tenhle samozřejmě pomine. Objeví se jiný. Před sebou vidím perspektivu dlouholetého trápení. Byl bych – jak budu stárnout – stále směšnější. Jsi báječná holka a zároveň máš báječnou (a nepochybně zcela nezáměrnou) schopnost ničit chlapy. [...] Čím jsi milejší, veselejší, upřímnější, něžnější, tím víc člověka (nebo přesněji: mne) mučíš představou, že přesně taková jsi k jiným. Kdybych Tě měl za osobu, která mi občas zpřijemná víkend, bylo by mi to samozřejmě úplně jedno. Ale zřejmě

Tě mám za něco víc. Mám to v sobě potlačit? Potlačit to trápení by znamenalo potlačit i to „pozitivní“, jak to odborně nazýváš. Stojíš o to? Tenhle dopis je výronem neschopnosti usnout: pořád se to honí v hlavě, mrskám sebou na posteli. Vyřešil jsem to tím, že jsem to vrhnul na papír. Jsem zvědav, jestli Ti to odešlu nebo ne. Když se Tě dovolám, tak samozřejmě ne. Když se Tě nedovolám, tak možná ano. Nevím. Uvidíme. Papír, zdá se, končí, skončím i já. Nevím, co jsem Ti vlastně tímhle dopisem chtěl říct – mimo to, že se trápím.

Libe Tě

Vašek

P. S. Děkuji za dvoj pohlednici.

Dodatek psaný v pátek v 11. 00.

- 1) Právě jsem si přečetl svůj včerejší noční dopis. Váhal jsem, jestli ho mám zahodit, nebo zachovat a dát Ti přečíst. Rozhodl jsem se pro to druhé. Protože to je výmluvný DOKUMENT toho, co ostatně sám přiznávám: že jsem cvok. **Nechť znáš tedy doklady mé psychické nevyrovnanosti.** A zároveň – možná – trochu doklad účinků onoho Tvého zvláštního vyzařování, o němž nevíš, ale na které jsem Tě – jakožto na nebezpečnou věc – svého času upozorňoval. Nevím o osobě, která prošla mým životem, ať už jsem ji miloval či nikoliv, ať už jsem na ni žárlil či nikoliv, která by tak relativně skromnými počiny dokázala tak zvláštně rozvíjet mé nervy.
- 2) Dnes ráno jsem (téměř nespav) vstával dost brzy, protože jsem vezl Jarunu na nějakou důchodovou komisi či co. Byl jsem velmi nervózní, potil se, byl jsem roztržitý a pořád jsem se Ti snažil odněkud volat, ať už domů nebo do práce. Čili: zdá se, že **moje nevyrovnanost se neprojevuje jen při nějak napůl opileckých a napůl pod-práškových nočních bděních, ale i v docela střízlivé ráno.**
- 3) Když jsem se Tě konečně dovolal, slyšel Tvůj radostný hlas a navíc od Tebe získal příslib, že se se mnou vyprávíš, částečně to ze mne spadlo a uklidnil jsem se. Úplně však ne: **musel jsem si udělat grog a zapít jím jeden meprobat.** Teď jsem, myslím, O. K.
- 4) Tvůj dopis, který jsem dnes ráno dostal, byl moc milý, hezký, něžný, uklidňující. Nicméně charakteristické a poučné je, že

mé pošukovství si v něm dokázalo najít něco, co by mne mohlo užít. Byla to zcela nenápadná a dobře míněná zmínka, že nějaké „příhody a epizody“ nemění nic na Tvé lásce. Ach jo, tyhle příhody a epizody (měsíce se vlekoucí)! Ach ty představy, které mi okamžitě evokují!

- 5) Ty na mne žárlit nemáš důvod. S nikým se nescházím, s nikým nechodím, nikoho (jiného) nemiluji, ničí dvoření mne nepřitahuje, ale spíš naopak provokuje k maximální zdrženlivosti. Ale o to nejde: i kdybys měla tisíc a jeden důvodů k žárlivosti na mne, nic to bohužel nezmění nebo nezmenší na trápení, které mi – možná zcela nesmyslně – způsobuje tamto, víš, co myslím. Z hlediska Pánaboha by mé avantýry – kdyby nějaké byly – jistě ospravedlňovaly analogické avantýry Tvé. (Předpokládám, že Pánbůh není ani feministka, ani maskulinista, nebo jak se to říká.) Já ale nejsem Pánbůh, jsem obyčejný chlap, navíc dost trhlejší. Ženskéjm přeuji všechno, co chtějí mít, ale tu a tam mne trápí, když tenhle můj teoretický princip prakticky naplňuji. S tím se nedá hnout. Poděkuji za to přírodě.
- 6) Toi mou „upřímnosti“ při večírku se netrap. Byli u toho jen Ivanka, Pavel a Olga, **všichni byli ožrali, všichni mleli svou, páté přes deváté, každéj se z čehosi komusi vyznával a z čehosi kohosi obviňoval, ale nakonec to bylo vlastně velmi veselé, aspoň tak to vypadá v mé vzpomínce.** Že jsem cosi huhlal o svém trápení s Tebou, bylo zřejmě jen v rámci nějaké širší debaty o různosti chlapů a ženských a jejich geneticky daném různém chápání těchž věcí; pochybuji, že mé řeči někdo zaregistroval nebo si je pamatuje, já sám se o tom dozvěděl až druhý den ráno od Ivanky, která si to z jakýchsi důvodů zřejmě pamatovala. Říkala dokonce, že jsem Ti začal psát jakýsi dopis, který Ti měla ona odvézt, nebo že jsem ho snad dokonce napsal, ale oznámila mi, že jsem vůl a že Ti ho nedá. Já o žádném dopise nic nevím. A Ivanka je pochopitelně na Tvé straně, protože jste všechny spiknuty. Což, jak jistě chápeš, je polo-žert: ve skutečnosti jsem samozřejmě rád, že byla rozumnější než já a nic Ti nechtěla dát. (Pokud jsem vůbec něco napsal a není to její halucinace.) Toť vše pro tuto chvíli. Věc je, jak vidíš, byrokraticky zpracována, v klidu si to přečti a pak začni tím, co mi ohlašuješ jako chystanou „terapii“. [...]

Situace o dvě hodiny později — před spaním — **po dvou pivech a dvou rohynolech:** jsem vyrovnán a mám rád všechny lidi. Mám rád taky jistou Jitku Vodňanskou, veselou fajn holku, která se shodou okolností jmenuje stejně jako kdosi, s kým jsem prožil kus života, kdo mě inspiroval, pomáhal žít a kdo mě tahal s krosničkou po jakýchsi horách. A s kým jsem prožil jeden z nejšťastnějších okamžiků svého života — jistou večeří v jistém hotýlku kdesi v Malé Fatře. Jsem rád, že je v mém okolí někdo, kdo mi připomíná tu osobu —

Bože, dej, ať mi tento stav mysli vydrží! Vydrží-li aspoň do zítřka, začnu zítra psát hru a přestanu čumět do stropu —

Dopis Václava, někdy kolem 17. 10. 1988

Milá Jitko,
pošta ztratila mou důvěru, proto Ti tenhle dopis hážu do kastlíku. Čekal jsem, jestli mi před odjezdem do Ruska zavoláš — já sám jsem volat nechtěl. Kdybys přeci jen stála o to jít se mnou na večeři a podstoupit další reflexe a analýzy, pak by to zřejmě přicházelo v úvahu nejdřív 30. října (nebudu-li zavřenej). Několik dní před 28. říjnem budu totiž v podzemí. Pak by přicházel v úvahu až 3. listopad. (Pořád mám nějaké schůze atd.) Kdybychom se měli setkat na klidný hovor, pak bych stál o to, abys mluvila hlavně ty. Já už všechno řekl. Tajemstvím jsi pro mne Ty.

17. října 1988 odlétám do Moskvy. Na stáž na klinice Moskalenko, ale i s jistým úkolem od Václava a Honzy Urbana. Popsáno jinde.

Dopis Václava, 20. 12. 1988

Milá Jitko,
osudová žena nejen přitahuje, ale i zraňuje [...]

Dnes ráno mě to přešlo, pochopil jsem, jaká je to blbost, ale zároveň jsem pochopil, že jsem poloblázen před zhroucením; nevrlý morous, vztahovačný, přecitlivělý, nesoustředěný.

Něco s tím musím udělat.

Jedna z možných cest by byla propíchnout ten balík dusíku, který je mezi Olgou a Tebou a v němž se zcela bezradně potácím. [...] Velmi by mi pomohlo, kdybys Olgu na ten svůj večírek pozvala. Ona by jistě nepřišla, už proto, že nechce flámovat, bylo by to tedy pozvání zcela formální, ale bylo by to gesto, které by mne u Tebe zbavilo té křeče a které by mohlo být krůčkem k lepší atmosféře. [...]

Neuvídíme-li se, všechny moc pozdravuj a řekni jim, že jestli mě má vlastenecká funkce zcela neumorduje a budu schopen dopsat tu rozepsanou hru (tak trochu o Tobě), dám každému z nich dodatečně jeden výtisk jako vánoční dárek.

Zdraví

Úryvky z Václavova dopisu

Milá Jitko,
dopracoval jsem se k dalšímu poznání: všim jsem vinen já! Tvou předanost jsem bral jako samozřejmost a jaksi jsem zapomněl, že si ji taky musím nějak zasloužit. Napsal jsem to Ivanu Lamperovi, což je první člověk po Olze, kterému jsem něco vyjevil.

Jestě něco: zjišťuji, že čím víc obdivu, respektu, důvěry a lásky se mi dostává jakožto jakémusi „duchovnímu fenoménu“, o to zoufaleji potřebuji něhu, vlídnost, porozumění a respekt jako obyčejný (jak říkám „fyzický“) lidský jedinec, jako chlap. To všechno jsem měl u Tebe — a asi jsem si toho dost nevážil. Uprostřed různých aplausů se teď cítím hrozně opuštěný. Kotvou jsem pro kdekoho — jenomže sám žádnou kotvu nemám.

!!! Je to absurdní: až když jsem Tě definitivně ztratil, pochopil jsem definitivně, čím jsi pro mne byla. To je můj průser, ne Tvůj. (Čím jsem na tom hůř, tím brakověji se vyjadřuji. To se ale říká už v Asanaci: veliký cit lze vyjádřit jen otřelými slovy.)

Vztah trval, ale už bylo jasné, že padla oboustranná naděje na zásadní změnu. Začala jiná doba. Pro mě plutonská. Situace ve společnosti se kondenzovala, houstla. Vzpomínám na jeho projev 10. prosince 1988 při demonstraci k oslavě Dne lidských práv na Škroupově náměstí. „*Naše země se začíná probouzet z dlouhého spánku.*“ Stála jsem tam kdesi vzadu v davu a plakala. Pak už mnohokrát. Rukopis toho slavného projevu dostala jako